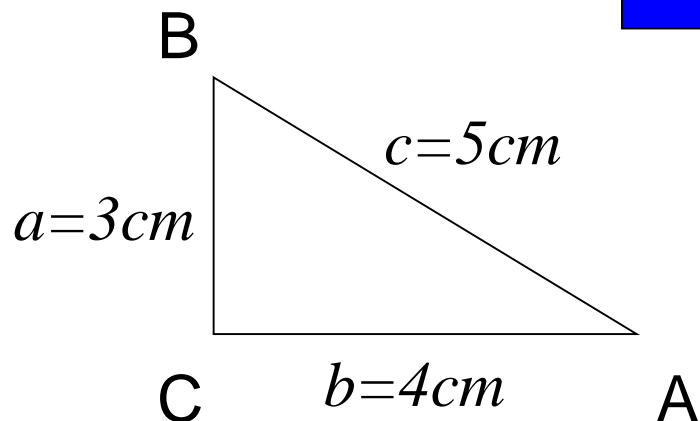

PODOBNOST TROJUHOLNÍKOV

Podobnosť geometrických útvarov

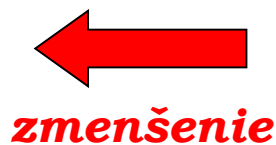
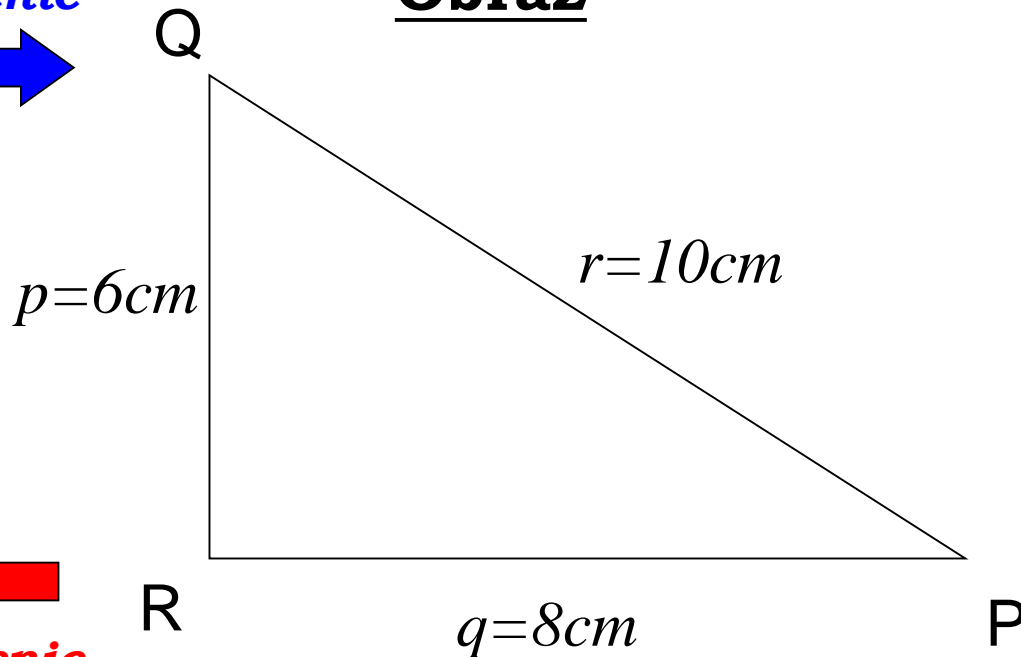
Vzor

zväčšenie

Obraz

zmenšenie

Porovnávame strany:

najdlhšiu (c) z $\triangle ABC$ s najdlhšou (r) z $\triangle PQR$

$$k = \frac{10}{5} = 2$$

strednú (b) z $\triangle ABC$ so strednou (q) z $\triangle PQR$

$$k = \frac{8}{4} = 2$$

najkratšiu (a) z $\triangle ABC$ s najkratšou (p) z $\triangle PQR$

$$k = \frac{6}{3} = 2$$

Vlastnosti podobných útvarov

Podobných zobrazení môžeme definovať v rovine nekonečne veľa.

Pre každé podobné zobrazenie platí :

- Každá podobnosť je prosté zobrazenie
- Inverzným zobrazením k podobnému zobrazeniu P s koeficientom podobnosti k je podobné zobrazenie P^{-1} s koeficientom podobnosti k^{-1} .
- V každom podobnom zobrazení v rovine je obrazom úsečky je úsečka, obrazom priamky je priamka, obrazom kružnice je kružnica, obrazom pravidelného n -uholníka je pravidelný n -uholník atď.
- V každom podobnom zobrazení v rovine je obrazom uhla je uhol s ním zhodný.
- Zložením ľubovoľných dvoch podobností P_1 a P_2 s koeficientmi k_1 a k_2 je opäť podobnosť s koeficientom $k = k_1 \cdot k_2$.
- Každé zhodné zobrazenie v rovine je zároveň podobné zobrazenie s koeficientom podobnosti $k = 1$.

**Každá strana musí byť rovnako krát
zväčšená (zmenšená).**

k – koeficient podobnosti

$$k = \frac{\textit{obraz}}{\textit{vzor}}$$

Podobnosť je zväčšenie alebo zmenšenie.

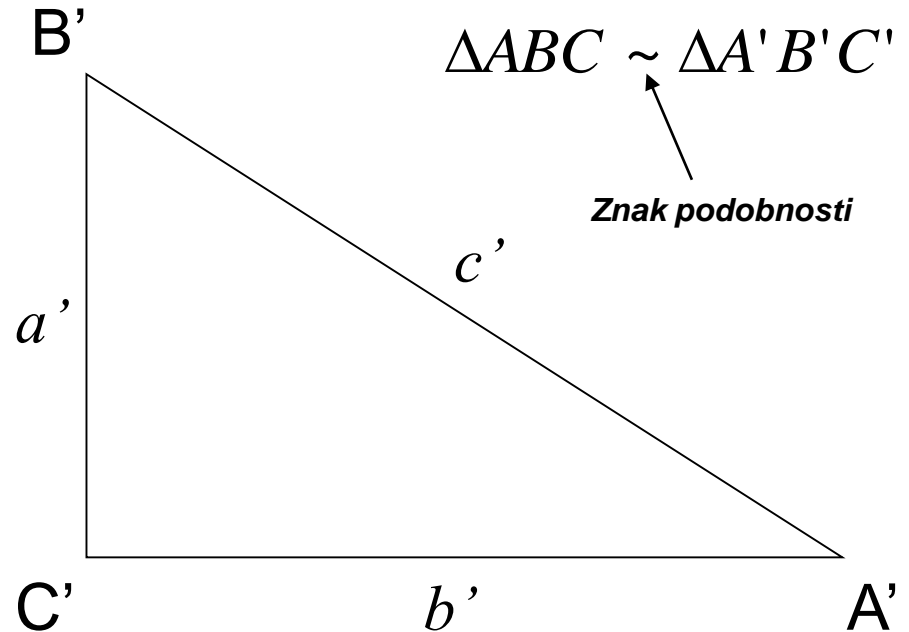
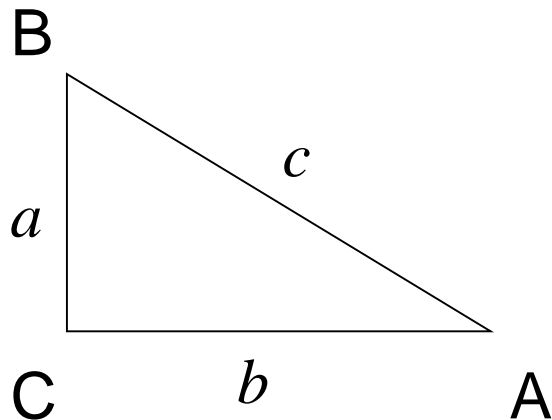
Ak $k > 1$, potom ide o zväčšenie.

Ak $k < 1$, potom ide o zmenšenie.

Ak $k = 1$, potom ide o zhodnosť.

Definícia

Podobnosti trojuholníkov

Dva trojuholníky sa podobné, ak majú rovnaký pomer dĺžok odpovedajúcich si strán a zhodné odpovedajúce si uhly.

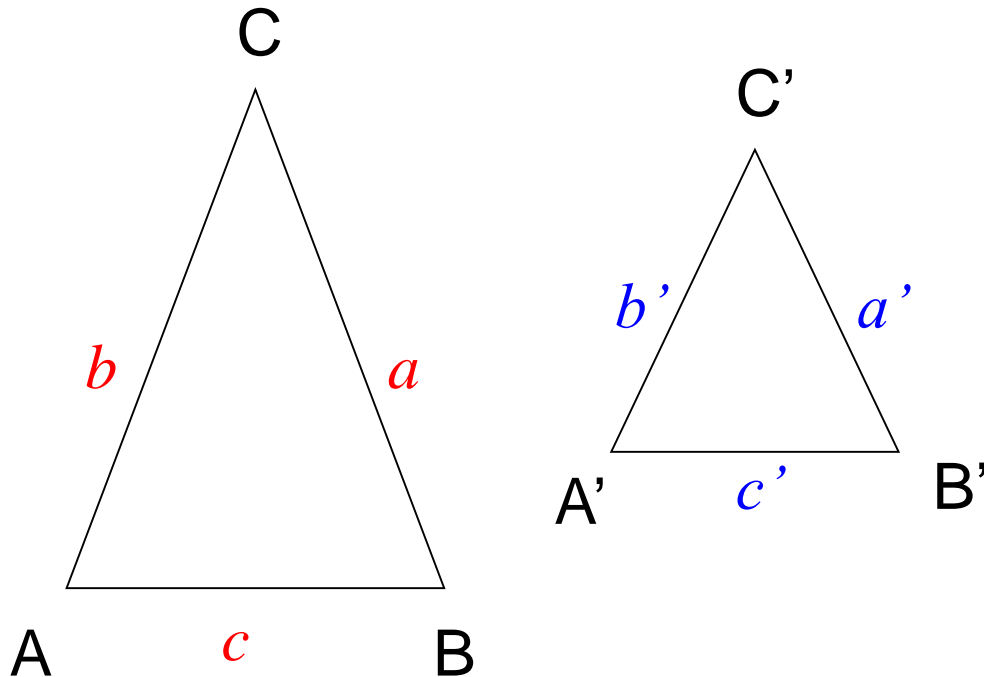
$$k = \frac{c'}{c} = \frac{b'}{b} = \frac{a'}{a}$$

$$\alpha \cong \alpha' \quad \beta \cong \beta' \quad \gamma \cong \gamma'$$

Znak zhodnosti

VETA (sss)

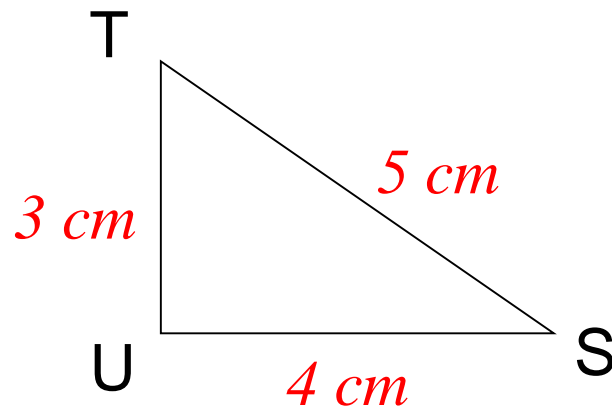
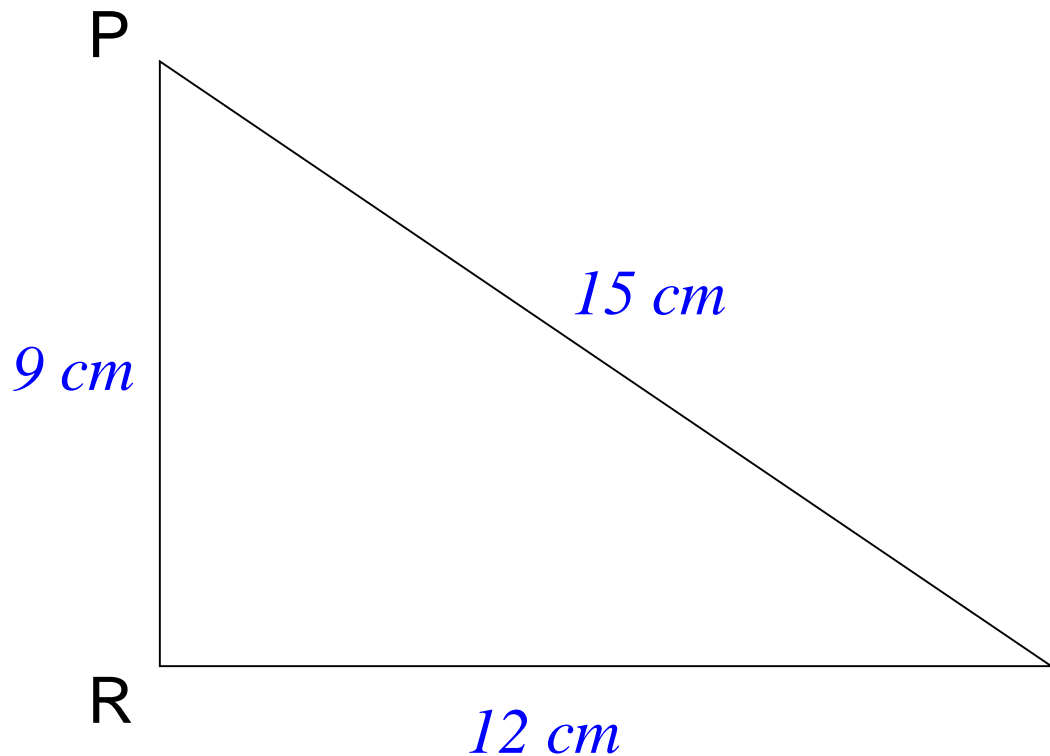
Dva trojuholníky sú podobné, ak pomery dĺžok každých dvoch odpovedajúcich si strán sa rovnajú.

$$\frac{|A'B'|}{|AB|} = \frac{|B'C'|}{|BC|} = \frac{|C'A'|}{|CA|}$$

$$\triangle ABC \sim \triangle A'B'C'$$

Príklad na vetu (sss)

$$\triangle PQR \sim \triangle TSU$$

(sss)

$$k = \frac{1}{3}$$

$$\frac{u}{r} = \frac{5}{15} = \frac{1}{3}$$

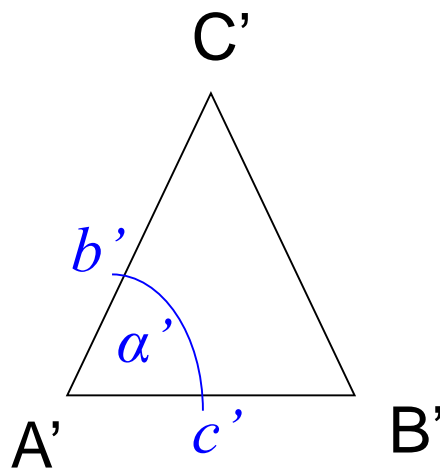
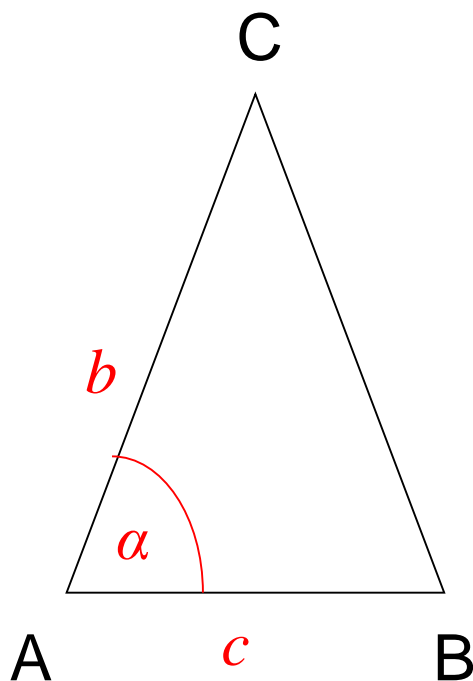
$$\frac{t}{p} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$$

$$\frac{s}{q} = \frac{3}{9} = \frac{1}{3}$$

Poznámka: Koeficienty musia byť všetky tri rovnaké. Ak by boli len dva rovnaké, tak by trojuholníky neboli podobné.

VETA (sus)

Každé dva trojuholníky, ktoré majú ten istý pomer dĺžok dvoch dvojíc odpovedajúcich si strán a zhodujú sa v uhle nimi určenom sú podobné.

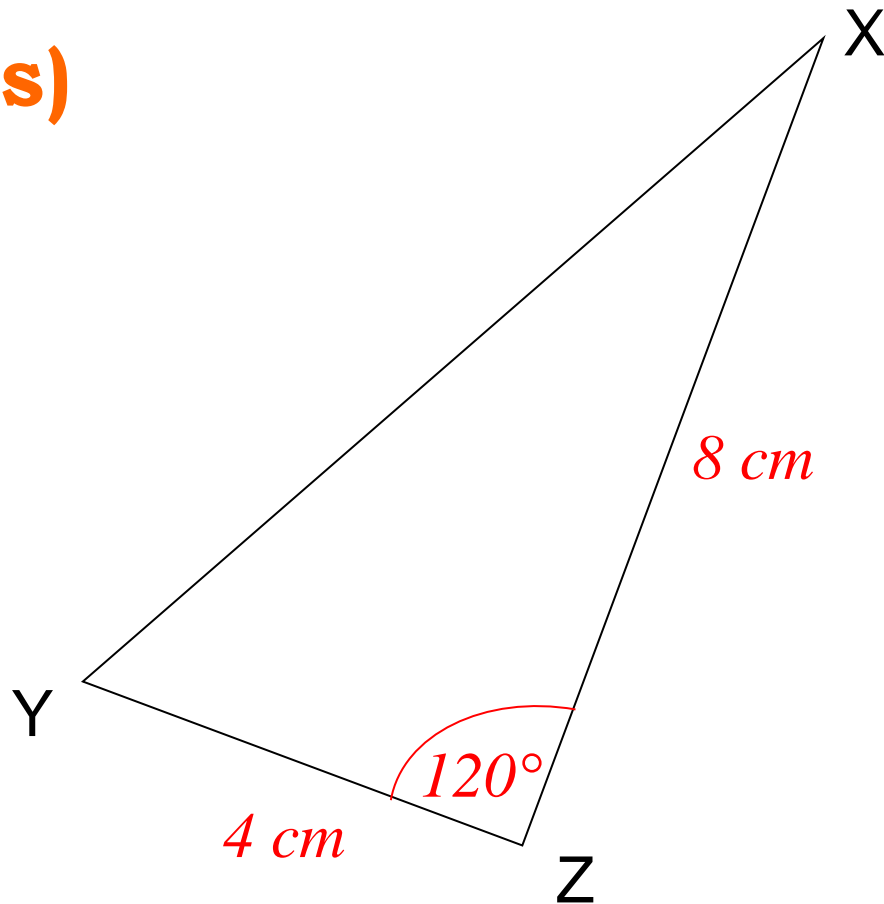
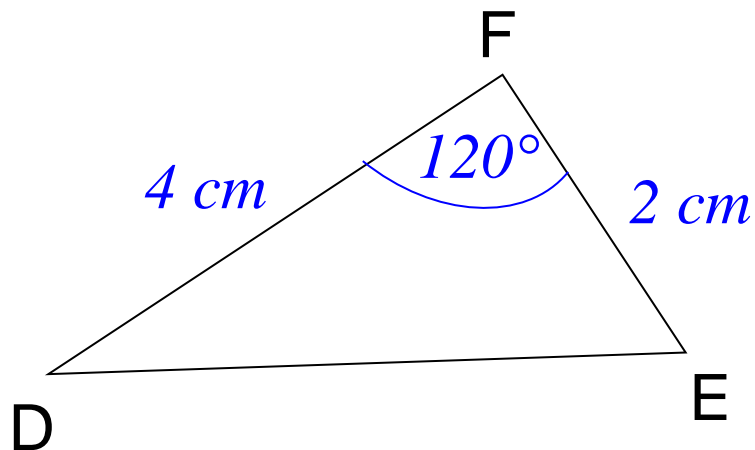
$$\frac{|A'B'|}{|AB|} = \frac{|A'C'|}{|AC|}$$

$$\angle BAC \cong \angle B'A'C'$$

$$\triangle ABC \sim \triangle A'B'C'$$

Príklad na vetu (sus)

$$\frac{y}{e} = \frac{8}{4} = 2$$

$$\frac{x}{d} = \frac{4}{2} = 2$$

$$\gamma = \gamma'$$
$$120^\circ = 120^\circ$$

$$\triangle DEF \sim \triangle XYZ$$

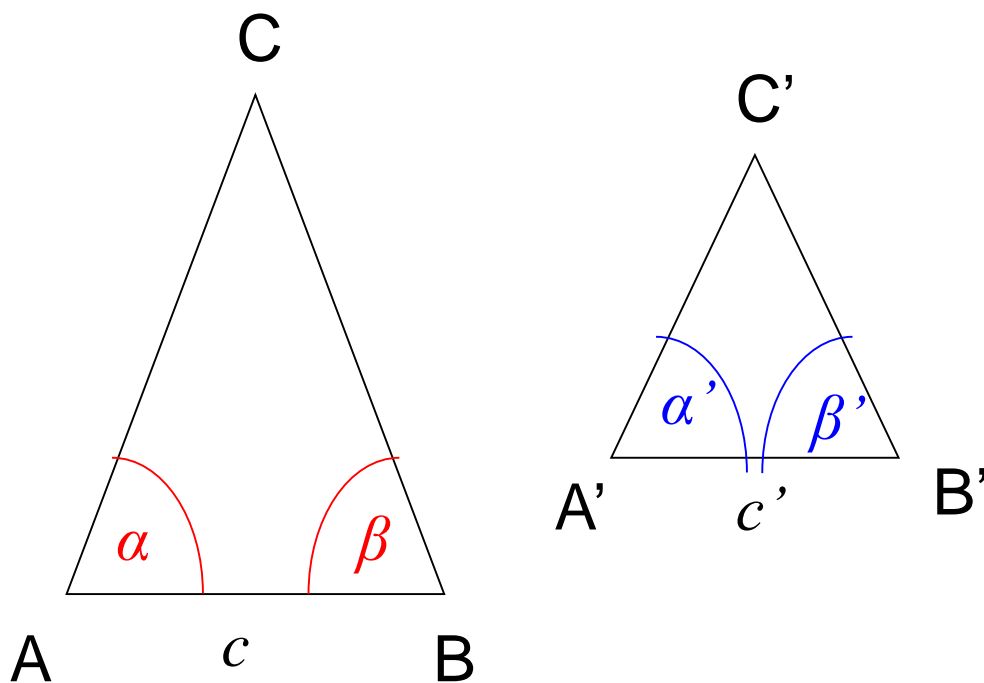
(sus)

$$k = 2$$

Poznámka: Koeficienty musia byť obidva rovnaké a uhly rovnaké. Inak by trojuholníky neboli podobné.

VETA (uu)

Každé dva trojuholníky, ktoré sa zhodujú v dvoch vnútorných uhloch sú podobné.

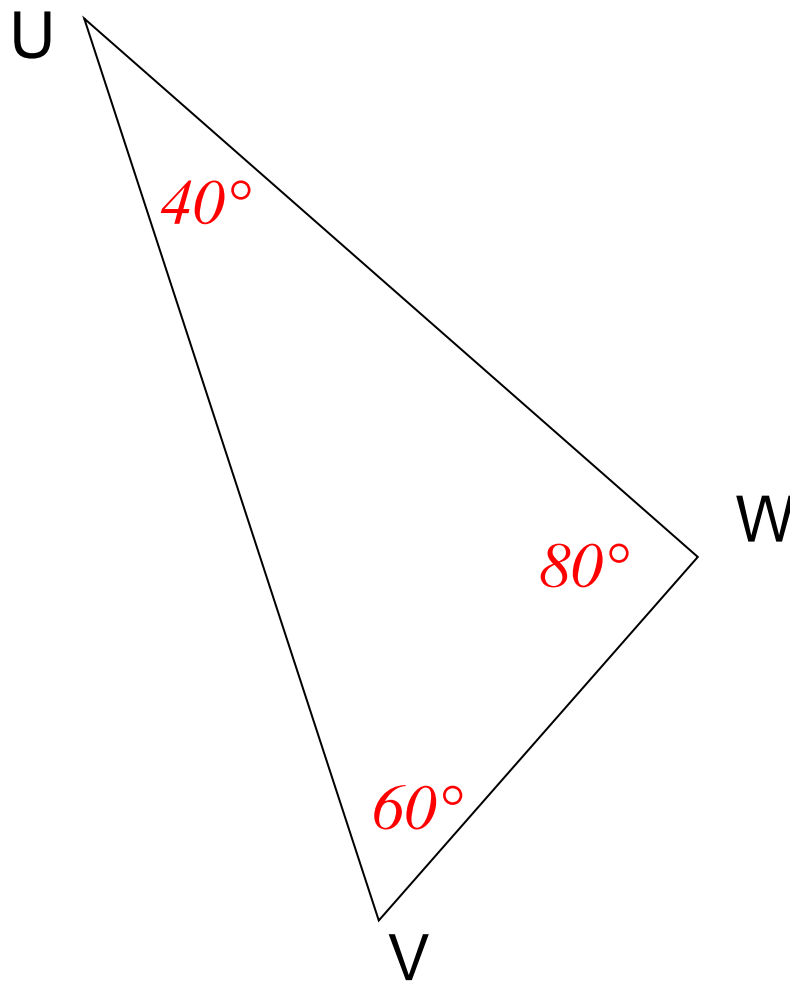
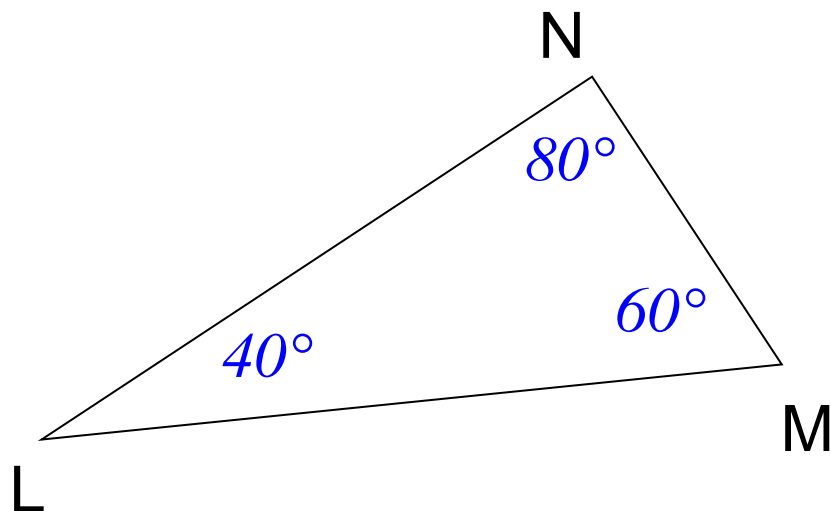

$$\angle BAC \cong \angle B' A' C'$$

$$\angle ABC \cong \angle A' B' C'$$

$$\triangle ABC \sim \triangle A' B' C'$$

Príklad na vetu (uu)

$$\alpha = \alpha'$$

$$40^\circ = 40^\circ$$

$$\beta = \beta'$$

$$60^\circ = 60^\circ$$

$$\gamma = \gamma'$$

$$80^\circ = 80^\circ$$

$$\triangle LMN \sim \triangle UVW$$

(uu)

$$k = ?$$

Poznámka: Stačí zistiť dve dvojice uhlov. Ak sú dve dvojice rovnaké, tak potom bude aj tretia dvojica rovnaká. Pri tejto vete nevieme určiť koeficient.

Príklady na podobnosť trojuholníkov

- 1) Zisťovanie, či sú dané trojuholníky podobné.**
- 2) Zväčšovanie alebo zmenšovanie trojuholníka daným koeficientom.**
- 3) Slovné úlohy na podobnosť**

Príklad 1

Zistite, či trojuholník GHJ so stranami $g=16\text{cm}$, $h=24\text{cm}$, $j=14\text{cm}$ je podobný s trojuholníkom MNO so stranami $m=7\text{cm}$, $n=8\text{cm}$, $o=12\text{cm}$.

---

najdlhšie strany:

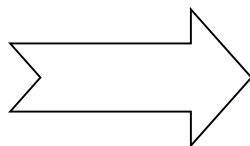
$$k = \frac{o}{h} = \frac{12}{24} = \underline{\underline{\frac{1}{2}}}$$

stredné strany:

$$k = \frac{n}{g} = \frac{8}{16} = \underline{\underline{\frac{1}{2}}}$$

najkratšie strany:

$$k = \frac{m}{j} = \frac{7}{14} = \underline{\underline{\frac{1}{2}}}$$

$$\Delta GHK \sim \Delta MNO$$

(sss)

$$k = \frac{1}{2}$$

Príklad 2

Daný je trojuholník ABC, ktorého strany majú dĺžky $a=6\text{cm}$, $b=4\text{cm}$, $c=8\text{cm}$. Vypočítajte dĺžky strán trojuholníka DEF, ktorý je podobný s trojuholníkom ABC, ak koeficient

podobnosti je $k = \frac{3}{4}$

$$a = 6\text{cm}$$

$$d = k \cdot a = \frac{3}{4} \cdot 6 = \frac{18}{4} = \underline{\underline{4,5\text{cm}}}$$

$$b = 4\text{cm} \quad k = \frac{3}{4}$$

$$e = k \cdot b = \frac{3}{4} \cdot 4 = \frac{12}{4} = \underline{\underline{3\text{cm}}}$$

$$c = 8\text{cm}$$

$$f = k \cdot c = \frac{3}{4} \cdot 8 = \frac{24}{4} = \underline{\underline{6\text{cm}}}$$

Príklad 3

Daný je trojuholník PQR, ktorého strany majú dĺžky $p=3\text{cm}$, $q=4\text{cm}$, $r=5\text{cm}$. Vypočítajte dĺžky strán, obvod a obsah trojuholníka STU, ktorý je podobný s trojuholníkom PQR, ak koeficient podobnosti je $k=3$.

$$p = 3\text{cm}$$

$$q = 4\text{cm}$$

$$r = 5\text{cm}$$

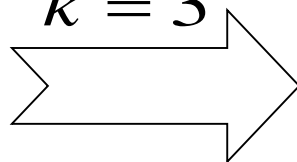
$$o = 3 + 4 + 5$$

$$o = 12\text{cm}$$

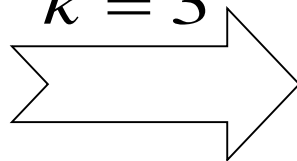
$$S = \frac{3 \cdot 4}{2}$$

$$S = 6\text{cm}^{(2)}$$

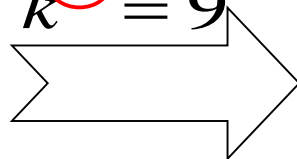
$$k = 3$$

$$k = 3$$

$$k^{(2)} = 9$$

$$s = 3 \cdot 3 = 9\text{cm}$$

$$t = 3 \cdot 4 = 12\text{cm}$$

$$u = 3 \cdot 5 = 15\text{cm}$$

$$o = 9 + 12 + 15$$

$$o = 36\text{cm}$$

$$S = \frac{9 \cdot 12}{2}$$

$$S = 36\text{cm}^{(2)}$$

Podobnosť obvodov trojuholníkov

$$o' = k \cdot o$$

o – obvod vzoru

o' – obvod obrazu

Podobnosť obsahov trojuholníkov

$$S' = k^2 \cdot S$$

S – obsah vzoru

S' – obsah obrazu

Príklad 4

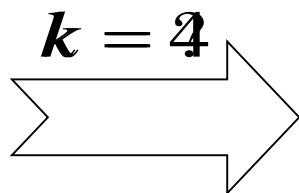
Strany trojuholníka ABC majú veľkosť 6 m, 7 m, 8 m. Akú veľkosť majú strany trojuholníka A'B'C' podobného s trojuholníkom ABC, keď obvod trojuholníka A'B'C' je 84 m.

$$a = 6m$$

$$b = 7m$$

$$c = 8m$$

$$a' = 4 \cdot 6 = \underline{\underline{24m}}$$

$$b' = 4 \cdot 7 = \underline{\underline{28m}}$$

$$c' = 4 \cdot 8 = \underline{\underline{32m}}$$

$$o = a + b + c$$

$$o = 6 + 7 + 8$$

$$o = 21m$$

$$o' = 84m$$

$$o' = k \cdot o$$

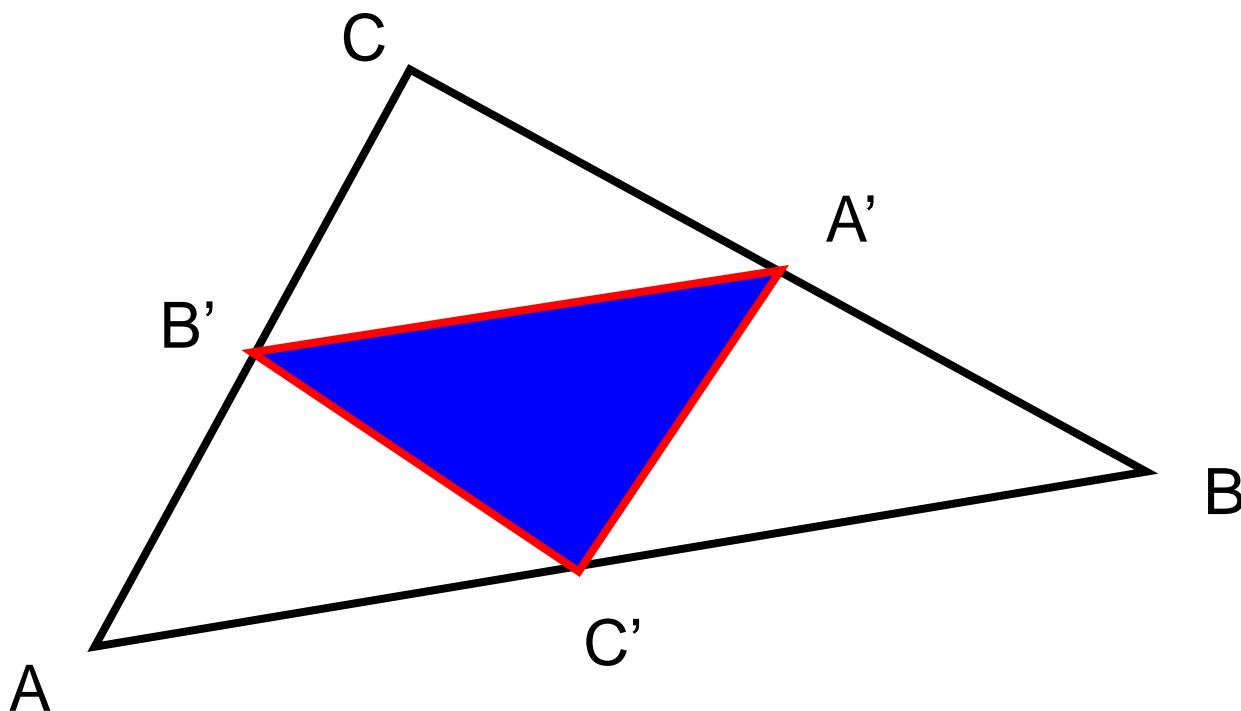
$$84 = k \cdot 21$$

$$k = 84 : 21$$

$$k = 4$$

Príklad 5

Vypočítajte obvod a obsah trojuholníka, ak trojuholník vzniknutý zo stredných priečok tohto trojuholníka má obvod 13cm a obsah 10 cm².

$$o = 13 \text{ cm}$$
$$S = 10 \text{ cm}^2$$

$$o' = k \cdot o$$

$$o' = 2 \cdot 13$$

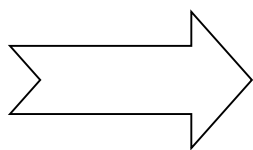
$$\underline{\underline{o' = 26 \text{ cm}}}$$

$$S' = k^2 \cdot S$$

$$S' = 2^2 \cdot 10$$

$$\underline{\underline{S' = 40 \text{ cm}^2}}$$

stredná priečka
má polovičnú dĺžku
z protíľahlej strany

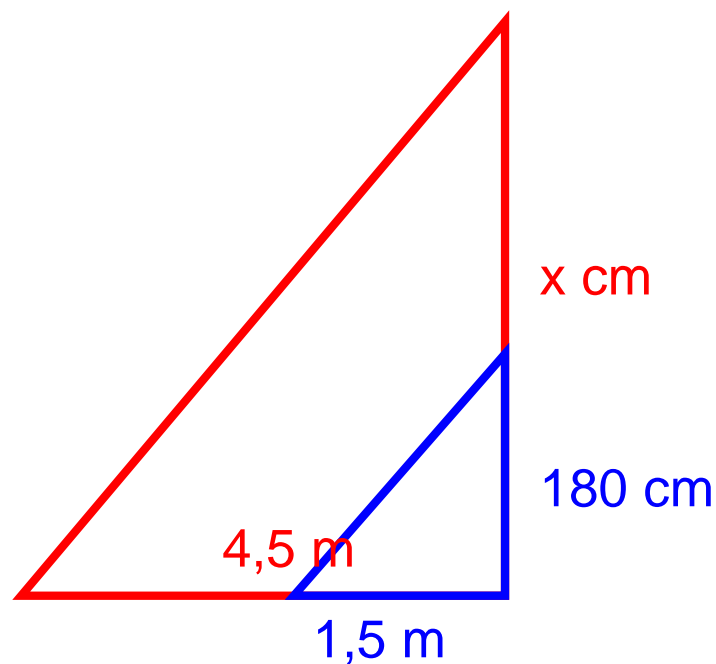
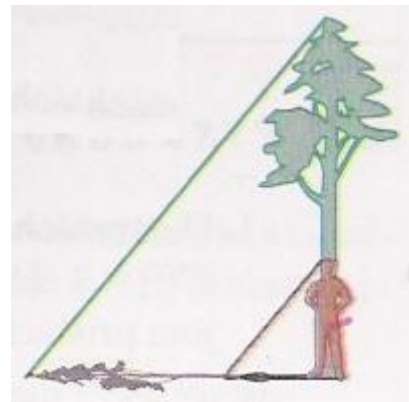

$$\Delta A'B'C' \sim \Delta ABC$$

$$k = 2$$

Príklad 6

Pod stromom stojí chlapec a pozoruje svoj tieň a tieň stromu. Chlapec je vysoký 180 cm a jeho tieň má dĺžku 1,5 m. Tieň stromu má dĺžku 4,5 m. Aký vysoký je strom?

Podľa vety (uu) sú trojuholníky podobné

$$k = \frac{4,5}{1,5} = 3$$

$$x = 3 \cdot 180$$

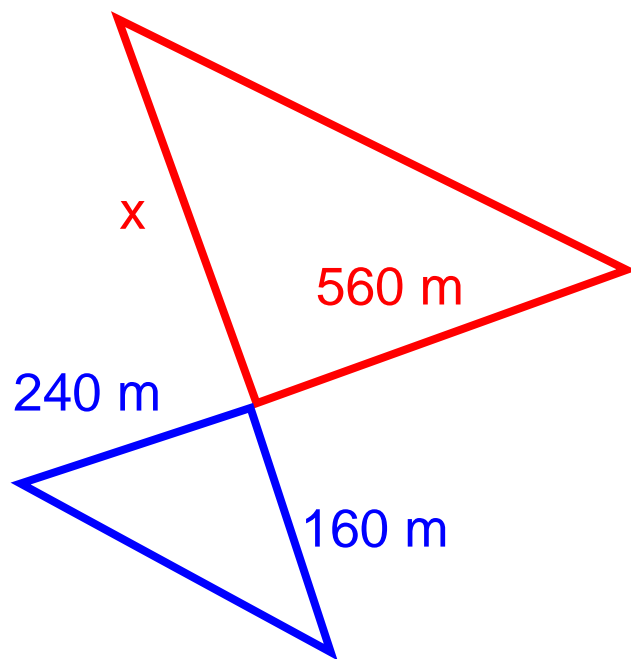
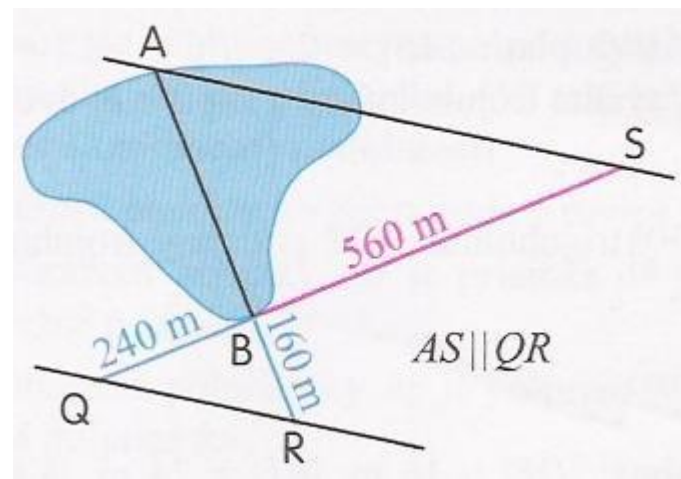
$$x = 540 \text{ cm}$$

$$\underline{\underline{x = 5,4 \text{ m}}}$$

Strom je vysoký 5,4 m.

Príklad 7

Na obrázku je znázornený rybník a na jeho brehu sú vyznačené dva body A, B. Vypočítajte vzdialenosť bodov A, B z údajov vyznačených na obrázku.

Podľa vety (uu) sú trojuholníky podobné

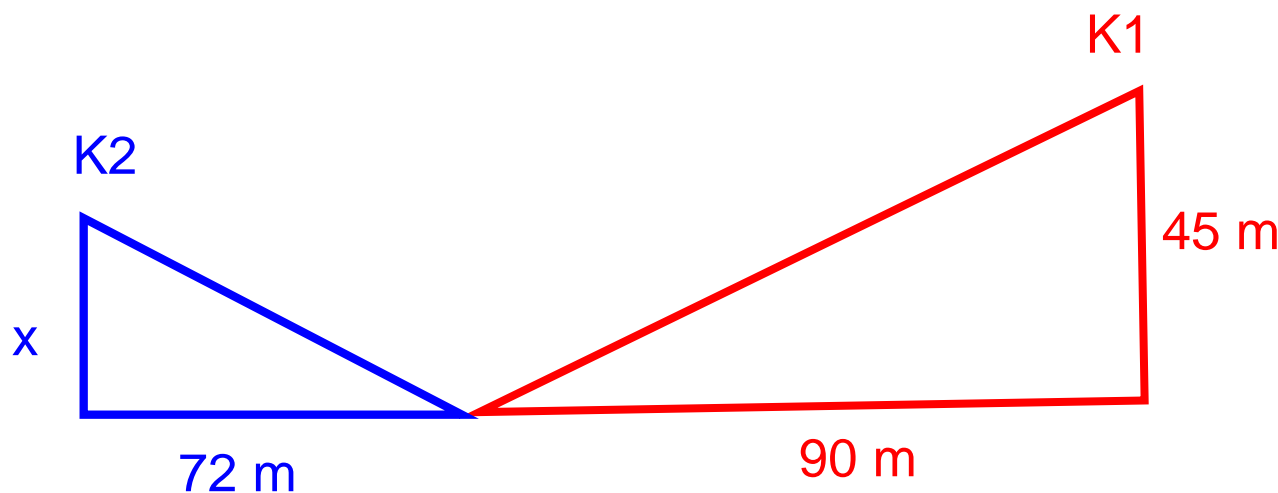
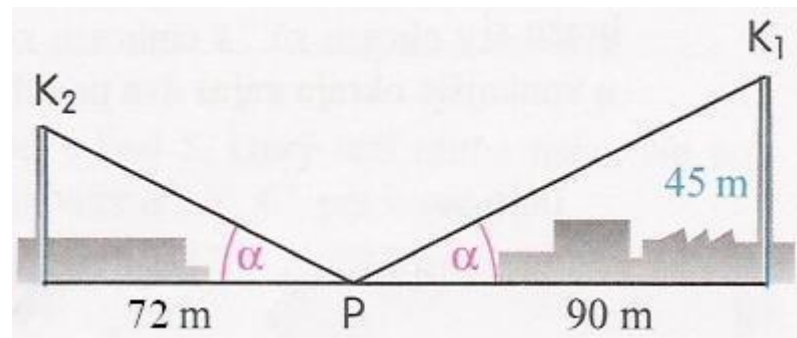
$$k = \frac{560}{240} = \frac{7}{3}$$

$$x = \frac{7}{3} \cdot 160 = \frac{1120}{3} = \underline{\underline{373,\bar{3}m}}$$

Vzdialenosť medzi bodmi A, B je približne 373 m.

Príklad 8

Pozorovateľ vidí dva komíny K1, K2 v rovnakom zornom uhle α . Od komína K1 je vzdialený 90 m a od komína K2 72 m. Komín K1 má výšku 45 m. Akú výšku má komín K2?

$$k = \frac{90}{72} = 1,25$$

$$x \cdot 1,25 = 45$$

$$x = 45 : 1,25$$

$$\underline{\underline{x = 36m}}$$

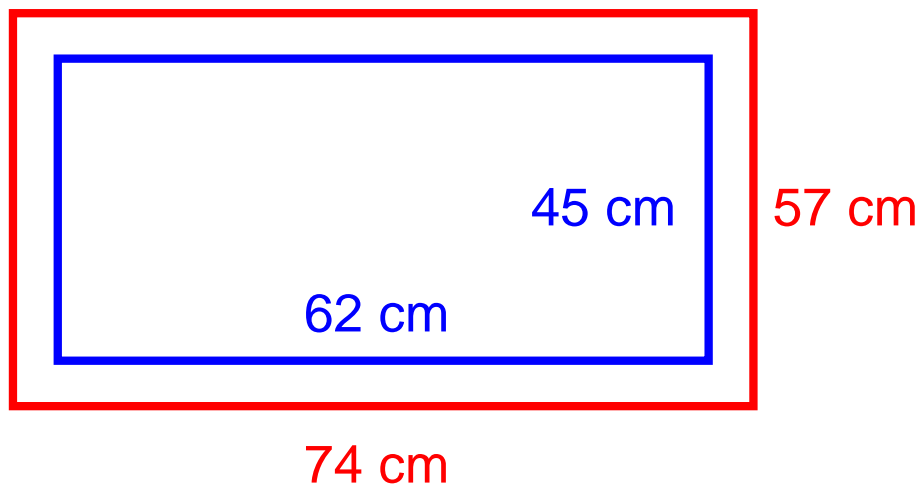
Podľa vety (uu) sú
trojuholníky podobné

Komín K2 je vysoký 34 m.

Príklad 9

Rám obrazu je zhotovený z lišty širokej 6 cm. Rozmery obrazu sú 74 cm a 57 cm. Sú vnútorné a vonkajšie okraje rámu dva podobné obdĺžniky?

$$k_a = \frac{74}{62} = \frac{37}{31} \doteq 1,19$$

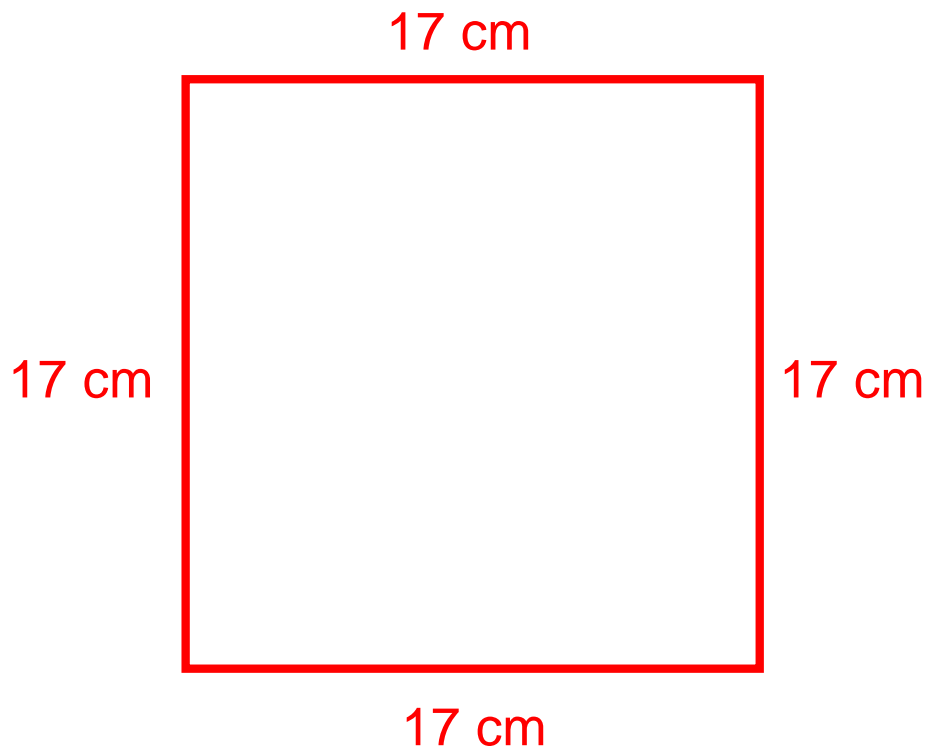
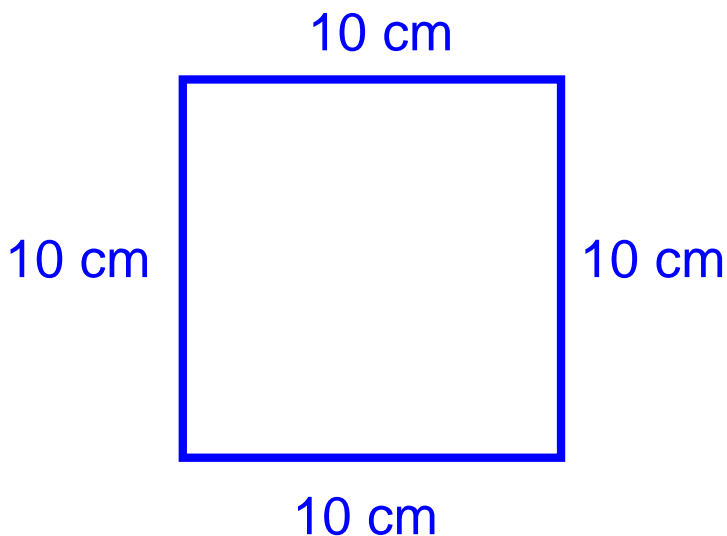
$$k_b = \frac{57}{45} = \frac{19}{15} \doteq 1,27$$

Vnútorné a vonkajšie okraje rámu nie sú dva podobné obdĺžniky.

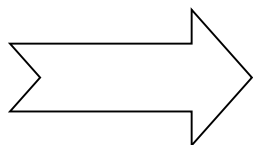
Príklad 10

Je štvorec so stranou dlhou 10 cm podobný so štvorcom so stranou dlhou 17 cm ?

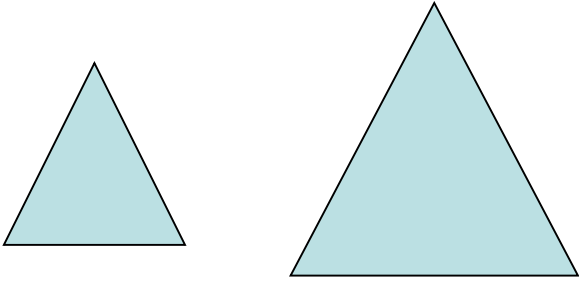

$$k = \frac{17}{10} = 1,7$$

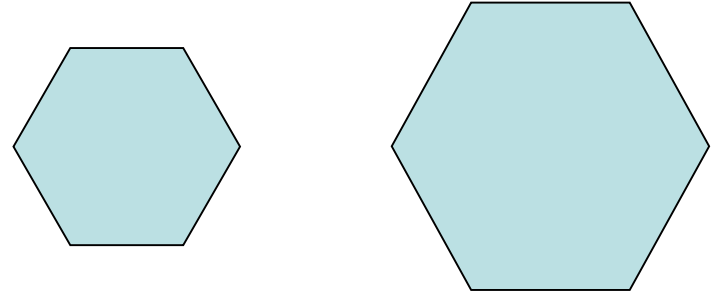

Geometrické útvary, ktoré sú dané jedným údajom sú vždy podobné.

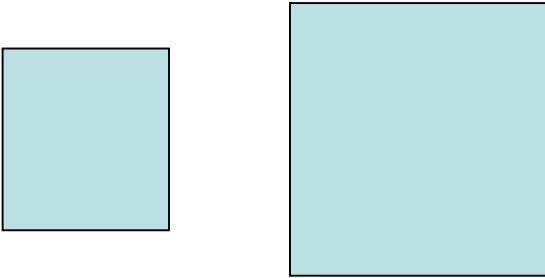
Podobné geometrické útvary sú každé dva:

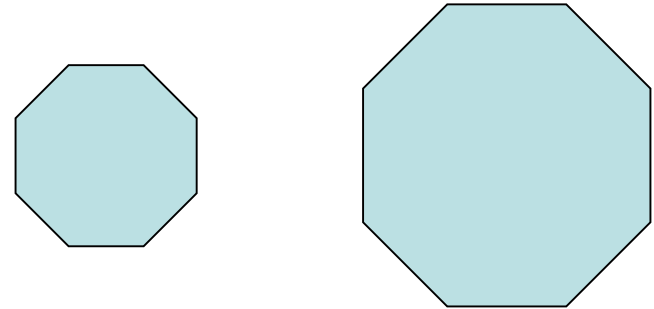
Rovnostranné trojuholníky

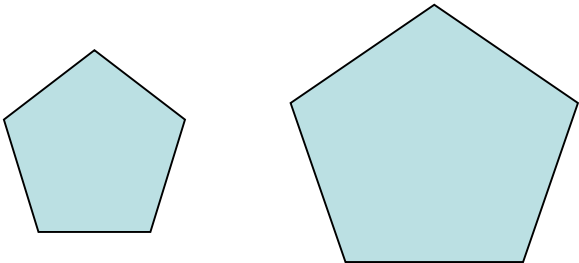
Pravidelné šesťuholníky

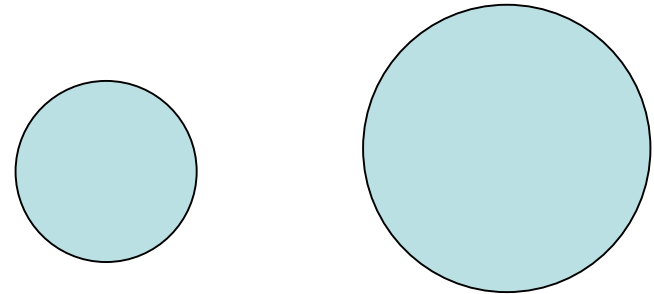
Štvorce

Pravidelné n-uholníky

Pravidelné päťuholníky

Kruhy

Zväčšenie geometrických útvarov s koeficientom $k=2$ na štvorcovej sieti

